

Keçmişdən gələn həməsrimiz

Vasim müəllim haqqında illərdir ki, söz demək istəmişəm. Amma onu çox BÖYÜK bildiyimdən utanmışam, çəkinmişəm. Neçə, ildir ki, növbə gözləyirəm. Elə bilirdim ki, uzun ömür yaşayacaq, hələ 80, 85, 90... illikləri olacaq, mənə də növbə çatacaq. Təəssüf ki, belə bir vaxtda danışmalı oldum.

İnsan çox vaxt işi ilə, əməli ilə yadda qalır. Hərə bir peşə seçir, onunla həyatını, yaşayışını təmin edir. Peşəsi, sənəti ilə tez unudulanlar da, yadda qalanlar da olur. Amma çox az-az olur ki, insan sənətinə yaraşsın. Bütün mənəviyyəti ilə sənəti olsun. Akademik Vasim Məmmədəliyev bu nadirlərdən idi. Bəlkə də sənətini o özü seçməmişdi, heç dünyaya gəlməmişdən bu sənət üçün seçilmişdi. Şərqşünas olmaq. Vasim Məmmədəliyev elmlər doktoru, professor, akademik olmamışdan da şərqşünas idi. Bu sənət ona çox yaraşdı. O, bütün mənəviyyəti ilə, hafizəsi ilə, zahiri görünüşü ilə, yerisi ilə, səsi ilə şərq simində köklənmişdi. Şərqşünaslıq onun alın yazısı idi. Və nə yaxşı ki, Allah-Təala ona bu elm dəryasına baş vurmaq fürsəti vermişdi. Qazandığı isə çox şey oldu: xalq məhəbbəti, tələbələrinin sevgisi, Azərbaycan islamşünaslığının flaqmanı olmaq. Vasim müəllim Şərq dünyası qədr zəngin, Şərq əntiqliyi qədr qədim bir şəxsiyyət idi. Xeyirdə də, şərdə də, hər məclisdə diqqətlər onda olurdu. Çünki məlumatlı idi, seçilirdi.

Vasim müəllimin sevgisi ümmanlar qədr idi. Ailəsini sevirdi, dostlarını, tələbələrini, işlədiyi məkan, ölkəsini, xalqını, sənətini, həyatı sevirdi. Bir də Əlyazmalar İnstitutunu çox sevirdi.

Deyirdi ki, Əlyazmalar İnstitutu klassik bir məkandır. Klassik iş qaydasını saxlayan bir instituttur. Bura xalqın mənəvi xəzinəsidir. Mənə burada olmaq çox xoşdur. Çünki burada işləyənlərin bir qismi mənim dostlarım, bir qismi həmkarlarım, bir qismi də tələbələrimdir. Əlyazmalar İnstitutu da öz növbəsində möhtərəm akademikim elmi yaradıcılığını yüksək qiymətləndirmişdir. İnstitut Elmi Şurası dissertantı Fuad Nurullayev üçün "Akademik Vasim Məmmədəliyevin elmidini fəaliyyəti" ünvanlı tədqiqat mövzusunun təyini etmişdir. F.Nurullayev akademik 75 illik yubileyi ərəfəsində, 2017-ci ildə, Şeyxülislam Allahşükür Paşazadənin rəhbərliyi altında AMEA Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun nəzdində fəaliyyət göstərən Birdəfəlik Dissertasiya Şurasında araşdırmış olduğu mövzunu müvəffəqiyyətlə müdafiə etmişdir.

Akademik Vasim Məmmədəliyev Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Rəyasət Heyətinin həqiqi üzvü idi. Eyni zamanda Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının ekspert şurasının üzvü idi. Hər iki elm ocağı Əlyazmalar İnstitutunun qonşuluğunda, biri sağında, digəri isə solunda yerləşir. Hər ikisinin toplantılarında iştirak edirdi və 15-20 dəqiqə vaxtıdan əvvəl gəlirdi. Gələndə Əlyazmalar İnstitutuna baş çəkirdi. Bizi başına yığdı, işlərimizlə maraqlanır, dövrandan, uğurlardan, elm adamlarından danışdı. "Gördüm ki, siz gəlməyirsiniz, özüm gəldim" – deyirdi, tələbələr

rinə sadə, təvazökar akademik Vasim Məmmədəliyev.

Akademik Vasim Məmmədəliyev Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun Elmi Şurasının üzvü idi. Bir müddət institutda fəaliyyət göstərən "Dinşünaslıq" üzrə müdafiə şurasının üzvü olmuşdur. Ali Attestasiya Komissiyasının ekspert şurasına seçildikdən sonra bizim şuraya çox vaxt dissertant və doktorantlarının elmi rəhbəri kimi gəlirdi. Vasim müəllim iştirak etdiyi hər bir iclasa xüsusi ab-hava gətirirdi. Bəzən onu görmək istəyənlərin sayı iclasda iştirak etmək istəyənlərin sayından çox olurdu. Hamı ilə bir-bir görüşür, hal-əhval tuturdu. Onun dissertant və doktorantlarına verdiyi bir-birindən maraqlı mövzuların işlənməsi müasir dövr Azərbaycan inkişafının inkişafında böyük əhəmiyyətə malikdir. Vasim müəllim islamşünaslar ordusu yetişdirmişdir. Seçilən xüsusiyyətlərindən biri də o idi ki, Vasim müəllim islamşünaslar arasında xoş bir ünsiyyət yaratmışdı. Sözüün əsil mənasında o bizi birləşdirirdi. Nə yaxşı ki, həmin ənənə bu gün də davam edir.

Azərbaycanda elə bir islamşünas tapılmaz ki, onun güzarı Vasim müəllimin İlahiyyat Fakültəsindəki həmişə açıq qapısından düşməmiş olsun. Onu qeyd etmək kifayətdir ki, təkcə Əlyazmalar İnstitutunda fəaliyyət göstərən Müdafiə Şurasında otuz iki nəfər onun rəhbərliyi altında müdafiə etmişdir. Onların arasında İran, Türkiyə, ərəb ölkələrinin nümayəndələri də vardır. Hamı razılıq edirdi. Onlar təkcə "müəllim" dedikdə bilirdik ki, söhbət kimdən gedir. O, Qurani-Kərimin iki tərçüməçisindən biri idi. Müstəqillik illərində din, şəriət, təfsir, hədis və s. kimi mövzularda dərc olunmuş kitabların əksəriyyətinin məsləhətçisi, rəyçisi və ya redaktoru olmuşdur. Təbii ki, Əlyazmalar İnstitutunun əməkdaşlarının bu qəbildən olan kitab və məqalələri də Vasim Məmmədəliyev süzgecindən keçirdi.

Vasim müəllim köhnə kişilərdən idi. Arxasızların dayağı idi. Bunu hər kəs bacarmaz. Vasim müəllim doktorantlarının işləri ilə müdafiədən sonra da maraqlanırdı. Yada düşmüşkən bir hadisəni də qeyd edirəm. Doktorluq dissertasiyama müdafiə etmişdim. Sənədlərim artıq Ali Attestasiya Komissiyasına təqdim olunmuşdu. Bilirdim ki, uzun çəkən prosesdir. İşləri axarına buraxmışdım. Fikirləşirdim ki, əvvəl-axır sənədlərimə baxılacaq. Beş-altı ay keçmişdi. Bir gün Əlyazmalar İnstitutunda, iş otağında oturub işləyirdim. Birdən qapı açıldı, Vasim müəllim qapıda görünürdü. "Səni təbrik edirəm, işin kollegiyadan keçdi" dedi. Bu böyük ürəkli insanın, dağdan ağır, yetmiş beş yaşlı akademik Vasim Məmmədəliyevin gəlişi mənə gətirdiyi xəbərdən daha çox təsir etmişdi. Doğru deyiblər ki, böyük adamlar xırda məsələlərə baxmaz. Akademik Vasim Məmmədəliyev böyük insan idi. Belə bir şəxsiyyət ilə həməsr olmaq fəxrdir. Allah rəhmət eləsin.

*Zəkiyyə Əbilova
AMEA Məhəmməd Füzuli adına
Əlyazmalar İnstitutunun
baş elmi işçisi,
fəlsəfə üzrə elmlər doktoru*